

Feltámadás a halál előtt

Emlékezés Kurt Marti svájci költőre

„Már nem jutok hozzá az írás-hoz, már csak eltemetnem kell az embereket”, panaszkodott 1969-ben a berni református lelkész, Kurt Marti, és elhatározta, hogy összekapcsolja a két dolgot, mégpedig oly módon, hogy megírja a *Halotti beszédek* vékony verskötetét – hogy megszabaduljon a rutintól és az olyan liturgikus formuláktól, mint például az „Úgy tetszett az Úrnak...”.

A Halotti beszédek aztán ismételtelen kiadták, és Marti mosolyogva a bestsellerének nevezte a kötetet. A svájci irodalomnak ez a klasszikus kiadványa csak egyike számos publikációjának, amelyek közül sok jelent meg svájci dialektusban. Teológia és költészet – együtt „teoköltészet”. Mindenesetre Marti elutasította a „keresztény költő” címkét. Ideiglenesnek tekintett mindent, amit mondott és írt, mivel a nyelv mindig lemarad a valóság mögött. Ennek ellenére az irodalom, ha sikerül, egyúttal „epifánia” (megmutatkozás, megjelenés) is: „a lenyűgöző fényesség egy pillanatában a megszokott dolgokban hirtelen áttetszővé válik a szokatlan, a rendkívüli”, állapította meg.

Hogy ne gyártsunk képet Istenről – jóllehet csak képekben vagyunk képesek gondolkodni –, ez megköveteli, hogy szétzúzzuk a régi képeket, és megengedjük újak keletkezését. Marti tehát üdvözölte a feminista teológia fellépését: „A

férfi istenelképzelés egyszerűen nem volt elégséges számomra, mivel döntő tapasztalatokat és belátásokat köszönhetek nőknek.” Ezért például átköltötte a Miatyánkot: „Mi Atyánk, aki Anya vagy...”

Kurt Marti 1921. január 31-én született egy berni közjegyző fiaként. Teológiát tanult, mivel azt remélte, hogy ezáltal bepillanthat az élet nagy rejtélyeibe. A háború következményeit Párizsban, az ökumenikus hadifogoly-lelkipogozásban élte át, a niederlenzi ipari gyűlekezetben létrejött emberi kapcsolatai pedig politikai szempontból balra tolták őt, és társadalomkritikai kérdések vizsgálatára ösztönözték: „Vajon létezik-e élet a halál előtt?”

Marti „meggyőződéses svájci” volt. „A kis nemzetcskék konglomerátuma hasznosabb az ember számára, a semlegesség okosabb dolog, mint a katonai szövetségek”, mondta. Mégis szemükre vetette a svájciaknak, hogy pártolják az atomenergiát, és „gazdasági és profitliberalizmusra” korlátozzák a liberalizmust. A prédikációtudományi tanszéket megtagadták tőle: Marti túlságosan balos volt a kormány szemében.

Marti elkötelezettje volt a béke-mozgalomnak és az ökológiai mozgalomnak. Azt tanulta tőlük, hogy „valóban etikus manapság csak az a gondolkodás és cselekvés lehet, amely megkísérli megtörni a gazda-

ság abszolút elsőbbségét”. Ebben az „elemi élniakarás” megnyilvánulását látta: „Együttesen megtanulni élni jobb, mint együttesen elpusztulni.”

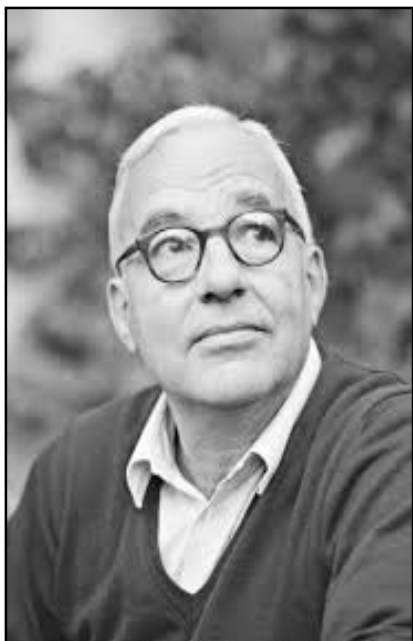
Lelkészként Marti 1983-ban idő előtti nyugállományba vonult. A fegyverkezés és a környezetpusztítás „totális terrorjának árnyékában” egyre szomorúbbá és tanácstalanabbá tette őt az általa tanított fiatalok várakozásteljes arca. „Kreatív védekező reflexe” a gyengédség volt, amelyet „megingathatatlanul felforgatónak” nevezett. Az apokaliptikus kilátásokkal, illetve a maga tehetetlenségével a hétköznapi csodákat és az ezen az életen belüli feltámadást állította szembe.

Felesége 2007-ben bekövetkezett halála óta Marti egy berni szociális otthonban élt. Felesége nagyon hiányzott neki. Az idő túl hosszúvá vált számára. Azt mondta, a megvakulás és az elbutulás szélén áll. Nem ámitotta magát. Nem menekült Istenbe: „Isten sosem jelent pótlékot, az egy életen át szeretett társ pótlékát pedig végképp nem.”

Kurt Marti 2017. február 11-én, 96 évesen halt meg. A fényképek olyan férfit mutatnak, aki nagy szemüvege mögül barátságosan néz a világra. Élete gazdag áldást jelent e véges világ számára.

Anne Strotmann

Forrás: Publik-Forum, 2017/4

azt kérdezitek
milyen
a holtak feltámadása?
nem tudom

azt kérdezitek
létezik-e
a holtak feltámadása?
nem tudom

csak
azt tudom
mire hív minket Ő:
feltámadásra itt és most

azt kérdezitek,
mikor lesz
a holtak feltámadása?
nem tudom

csak
azt tudom
amit nem kérdeztek:
az élők feltámadását

Kurt Marti